

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ УЧНІВ 5-6 КЛАСІВ НУШ НАД ПРОЄКТАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Слижук О. А.

Україна, м. Київ, Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Упровадження в освітній процес концепції «Нова українська школа», основних положень Державного стандарту базової середньої освіти зумовило зміни в принципах навчання і підходах до його здійснення. Основними засадами організації навчання в Новій українській школі є поєднання компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів.

Реалізація діяльнісного підходу в початковій школі та під час адаптаційного циклу базової середньої освіти (5-6 класи) відбувається завдяки самостійній пізнавальній і творчій активності учнів у процесі набуття компетентностей. Одним із важливих видів освітньої діяльності учнів є проєктна. В основі виконання проєктів учнями 5-6 класів – самостійне виконання завдань з метою емпіричного здобуття знань та формування soft skills.

У традиційній дидактиці проєктне навчання здебільшого розглядалося як один із методів освіти учнів старших класів та студентів. У концепції Нової української школи воно навчання є складовою частиною освітнього процесу на всіх його рівнях. В основі такого навчання літератури – формування читацької компетентності учнів на основі самостійної або групової роботи над проєктом за мотивами художнього твору та його презентація. Проєктне навчання літератури в 5 класі проводиться під керівництвом учителя / учительки, що проводить консультації, рекомендує інформаційні джерела, організовує групову роботу.

Проєктна діяльність учнів охоплює весь період вивчення художнього твору. Вчитель заздалегідь ставить проєктне завдання, організовує роботу над ним, акцентує на складових елементах, які допоможуть учням якісно виконати творчий продукт і презентувати його.

Основні види проєктів з літератури: інформаційно-пізнавальні; аналітичні; творчі. Форми їх виконання: індивідуальна; у малих групах; за участі учнів усього класу. Проєктна діяльність учнів відбувається на уроках української літератури та є складовою частиною їхньої самостійної домашньої роботи. Як зазначають науковці Інституту педагогіки НАПН України: «Ефективними домашніми завданнями з української літератури в умовах дистанційного навчання є підготовка групових та індивідуальних проєктів, пов'язаних із інтеграцією літературних та ключових компетентностей, набутих під час вивчення теми, в особистий досвід учнів; заповнення заздалегідь підготовлених учителем фреймів на онлайн-сервісах; доповнення або колективне створення ментальних мап, інтерактивних плакатів тощо» [1, с. 65].

Процес організації роботи над проєктом учитель продумує заздалегідь, зокрема й в умовах змішаного навчання, коли необхідно обміркувати не лише кожен його етап, дібрати для учнів додаткові інформаційні джерела, а й підготувати онлайніві інструменти для інтерактиву.

З-поміж орієнтовних видів навчальної діяльності, передбачених модельною навчальною програмою з української літератури [6], задекларовані такі проєкти:

- укладання тематичного словничка прислів'їв і приказок (дружба, праця, знання тощо);
- укладання ілюстрованого словничка чарівних істот праукраїнської міфології;
- створення збірки календарно-обрядових пісень рідного краю;
- складання авторських загадок різних видів;
- навчальний індивідуальний або груповий проєкт «Фольклористичний записник»;
- створення власних медіатекстів на основі прочитаних літературних творів;

– проєктні роботи, форми роботи над якими обирає вчитель, «Легенди рідного краю (міста, села)», «Видатні українці» (за вибором учнів), «Укладання цитатного словника про Україну, мову, український народ», «Образ Кобзаря у ліричних творах», «Одна цікава детективна чи пригодницька історія», «Художній твір письменника-земляка в інших видах мистецтва», «Різдво із улюбленою книжкою»;

– міні-проєктна робота «Художній твір — мій ровесник»;

– створення лепбука «Художні образи творів, які читали в цьому навчальному році, в різних видах мистецтва»

Організація освітнього процесу в Україні з початку 2020 року зазнала істотних змін через необхідність впровадження різних форм дистанційного навчання. Це вимагає від усіх учасників освітнього процесу володіння цифровою грамотністю. Цифрові онлайн інструменти використовуються і в процесі організації проєктної діяльності учнів 5-6 класів НУШ під час вивчення української літератури.

Зручними для організації роботи над проєктами в умовах змішаного навчання є різноманітні віртуальні платформи з онлайн-дошками, якими зручно користуватися усім учасникам освітнього процесу. Найбільш поширеною й зручною у використанні є платформа Padlet. Зручність та універсальність її інтерфейсу дозволяє розмістити на віртуальній стіні всі необхідні інформаційні матеріали й завдання, які допоможуть учням самостійно виконати проєкт. Отримавши покликання на цей ресурс та дозвіл на його редагування, учні зможуть також спілкуватися під час виконання проєкту вдома. На цю дошку можна також завантажити готовий продукт у вигляді різних видів медіа – відео, презентації, плаката, малюнка, тексту тощо.

Різні типи організації матеріалу («стіни») можуть бути одночасно фреймами для виконання проєктних завдань. Обравши тип стіни «мапа» можна створити карту пам'ятних місць, пов'язаних із письменником, твір якого вивчали. Цікавим завданням, наприклад може стати колективне

проектне завдання зі створення на дошці Padlet карти мандрівки Наталочки Руснак (за повістю Зірки Мензатюк «Таємниця козацької шаблі»).

Тип стіни «хронологія» дає змогу реалізувати проекти за вступними оглядовими темами «Хронологія розвитку книжки» - 5 клас або «Хронологія пізнання художнього образу» - 6 клас та ін.

Проектні роботи з укладання словничків на літературні теми зручно виконувати, обравши стіну «колонки», а раціонально розмістити результати роботи у вигляді малюнків чи плакатів - на стіні «полотно».

Для розвитку медіакомпетентності учнів можна їх поступово знайомити й з іншими платформами для роботи над проектами у змішаному форматі навчання. Наприклад, працювати у групах на Jamboardi, усім класом – у Miro, а створити візуальний творчий продукт у Google-презентаціях, Canva або Genially. Усі ці сервіси прості у використанні, мають зручні інтерфейси та безкоштовні можливості.

Отже, проектна діяльність учнів 5-6 класів дає можливості до самостійного осмислення прочитаних літературних творів, розвитку навичок читацької грамотності та творчої активності, формування здатності взаємодіяти з іншими учасниками освітнього процесу для виконання спільних творчих завдань.

Література:

1. Дистанційне навчання в умовах карантину: досвід та перспективи. Аналітико-методичні матеріали / кол. автор.; за загальною редакцією О. М. Топузова; укл. М. В. Головка. Київ : Педагогічна думка, 2021. 192 с.
2. Дистанційне та змішане навчання в школі. Путівник / Упоряд. Воротникова І.П. Київ: Київський ун-т ім. Б. Грінченка. 2020. 48 с.
3. Лотоцька А., Пасічник О. Організація дистанційного навчання в школі : методичні рекомендації. [Електронне видання]. URL : https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/06/GRYF_Metodychni_rekomendatsii-_dystantsiy-na_osvita_razvoroty.pdf (дата звернення : 19.10. 2022).
4. Кузнецова О. В., Одарченко В. І. Метод проектів – сучасна технологія навчання в умовах Нової української школи. *VIRTUS*. 2017. № 14. С. 74–77.
5. Лаврова А. В. Метод проектів на уроках української літератури в старших класах. *Молодий вчений*. 2021. № 4 (92). С. 50–53.

6. Модельна навчальна програма «Українська література 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти /Автори: Яценко Т. О. та ін. [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 64 с. URL : https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/21.33_Ukrains_ka_literatura_1.pdf (дата звернення : 19.10. 2022).

7. Нова українська школа: путівник для вчителя 5–6 класів : навчально-методичний посібник / за ред. А. Л. Черній. Рівне : РОППО, 2022. 168 с.